

MAKROEKONOMIJA, treće izdanje, Oliver J. Blanchard 2005,
Mate d.o.o., Zagreb, 583 str.

Prikaz*

Udžbenik profesora Blancharda uvršten je u obveznu literaturu dodiplomskog studija na MIT-u i Harvardu, kao i na drugim prestižnim američkim i svjetskim sveučilištima. Blanchard je stekao ime na četirima važnim područjima makroekonomije: agregatnim fluktuacijama domaćeg proizvoda (*Blanchard-Quah dekompozicija outputa*), endogenom rastu, ekonomiji tržišta rada (osobito analize europskog tržišta rada i *euroskleroze*) te na području analize tranzicijskih privreda.

Knjiga se sastoji od 583+XXIII stranice teksta, dodataka (16 stranica), te rječnika pojmova (10 stranica) i indeksa. Podijeljena je u devet dijelova.

Uvod donosi uvod u makroekonomske probleme (*Obilazak svijeta*) i uvod u građu knjige (*Obilazak knjige*).

Kratki rok prvi je od tri dijela (uz *Srednji rok* i *Dugi rok*), koji daju stožer makroekonomskog znanja. U tom se dijelu obrađuju tržišta robe i financijska tržišta, a ona se potom povezuju u istodobnu ravnotežu na robnom i financijskom tržištu, koje je opisano IS-LM modelom.

Treći dio, s naslovom *Srednji rok*, daje osnovni makroekonomski model agregatne ponude i potražnje (AS-AD model) te objašnjava tržišta rada, prirodnu stopu nezaposlenosti i inflaciju. Kako je Blanchard stekao ime u ekonomiji rada, to poglavlja o ekonomiji rada i prirodnoj stopi nezaposlenosti velik su doprinos standardnoj razini makroekonomskih udžbenika. Drugo područje na kojemu je Blanchard stekao slavu jest dekompozicija agregatnog outputa, odnosno BDP-a na dio agregatne ponude i dio agregatne potražnje, te identificiranje šokova agregatne ponude i agregatne potražnje na agregatne ekonomske fluktuacije, pa je tako oplemenjeni dio standardne priče o AS-AD modelu svakako velik doprinos području udžbenika makroekonomije. Kao vrstan analitičar i ekonometričar, Blanchard vrlo jednostavno prikazuje metode ocjenjivanja makroekonometrijskih jednadžbi vezanih za AS i AD model, od same agregatne ponude i agregatne potražnje do Okunova zakona i Phillipsove krivulje.

* Primljeno (*Received*): 26.9.2005.

Prihvaćeno (*Accepted*): 25.10.2005.

Četvrti dio, *Dugi rok*, obrađuje teorije ekonomskog rasta, akumulaciju kapitala i investiranje, tehnološki napredak i ostale probleme rasta i razvoja. Važan je doprinos posljednje poglavlje tog dijela koje povezuje rast s nadnicama i nezaposlenošću, dajući dugoročnu dinamiku rasta i nezaposlenosti, što nije standardni dio makroekonomskih udžbenika.

Očekivanja su prvi od tri dijela (uz *Otvorenu privredu* i *Patologije*) koja daju proširenje osnovnoga makroekonomskog modela prikazanoga u prva tri dijela. Ovdje Blanchard uvodi očekivanja i na umjeren i objektivan način prikazuje cijelu revoluciju racionalnih očekivanja koja je putem novoklasične i novokeynzijanske struje literature nastavila stare podjele, dodajući i klasičnoj i keynzijanskoj strani novo oružje i uzrokujući nove dorade starih modela. Prema osobnom sudu autora ovih redaka, ovo je najbolje objašnjena uloga očekivanja raznim makroekonomskim varijablama u dosad viđenim brojnim makroekonomskim tekstovima. Očekivanja se najprije uvode uz investicije i kamatnjake (inflacijska očekivanja), zatim ih autor uvodi na financijska tržišta, da bi potom revidirao IS-LM model dodajući standardnim (realnim) IS-LM krivuljama i očekivane IS-LM krivulje koje mogu rezultirati različitim ravnotežnim kamatnjacima i razinama outputa.

Otvorena privreda daje standardno proširenje osnovnoga makroekonomskog modela za sektor inozemstva. Tu se obrađuju tečaj, bilanca plaćanja, vanjski dug i međunarodno kretanje kapitala. Nakon što uvodi standardno proširenje osnovnog makroekonomskog modela za sektor inozemstva, Blanchard i ovdje, putem očekivanja tečaja uvodi očekivanja i s te strane u makroekonomski model – također jedno od najjednostavnijih objašnjenja očekivanja tečaja u makroekonomskim tekstovima.

Dio *Patologije* u dva poglavlja daje detaljniji uvid u najveće probleme makroekonomije – depresije (opisujući veliku ekonomsku krizu 1930-ih) i hiperinflacije (opisujući povijesne velike inflacije poput njemačke inflacije između dva svjetska rata). To je također nov pristup u građi makroekonomskog udžbenika, ali i vrlo koristan. Naime, u ekstremnim se uvjetima najlakše mogu shvatiti odnosi među (ekonomskim) varijablama – to su rijetke prilike kada ekonomisti mogu, poput drugih znanstvenika, proučavati "kontrolirani eksperiment", odnosno, umjesto malih fluktuacija među varijablama gdje je statističkim metodama često teško otkriti signifikantne veze, u ekstremima poput velikih depresija i hiperinflacija kretanja nekih ekonomskih varijabli toliko su velika da moraju otkriti veze s drugim varijablama.

Povratak (ekonomskoj) politici daje operativniju stranu makroekonomije i pregled glavnih problema suvremenog vođenja makroekonomske politike. Najprije se raspravlja o teoriji ekonomske politike i načinima njezina uspješnog vođenja, da bi se u sljedeća dva poglavlja detaljnije raspravljalo o dva najvažnija skupa ekonomske politike – monetarnoj i fiskalnoj politici. Također se navode i najnovije rasprave iz literature o pravilima u vođenju ekonomske politike, kako za monetarnu (tzv. Taylorova pravila), tako i za fiskalnu politiku (tzv. uravnoteženi budžet).

Epilog razrađuje priču o razvoju škola makroekonomske teorije kroz povijest, i to je još jedan od noviteta Blanchardove knjige.

Knjiga je namijenjena uglavnom studentima dodiplomskog studija i svima koji se praktično bave makroekonomijom. Dodaci poglavlja donose i naprednije teme, što ovaj udžbenik čini prikladnim i za poslijediplomski studij.

U poplavi novoklasičnih makroekonomskih tekstova poput Barrovljeve *Makroekonomije* (6. izd.) koji zanemaruju *mainstream* ekonomije i pretjerano naglašavaju racionalna očekivanja, mikroekonomske osnove makroekonomije i tržišta, Blanchardova *Makroekonomija* donosi *mainstream* ekonomiju osuvremenjenu očekivanjima. Dakle, ova knjiga daje potpuno suvremenu, objektivno utvrđenu makroekonomsku teoriju, bez pristranosti prema novoklasičarima ili novokejnzijancima, čija se rasprava i dalje vodi u stručnoj literaturi i jednog će dana opet objektivizirani ili općeprihvaćeni zaključci i jedne i druge škole biti prikazani u jednom novom Blanchardovu izdanju. Osim doprinosa u područjima objašnjenja agregatnih fluktuacija domaćeg proizvoda, ekonomskog rasta, ekonomije tržišta rada te analize tranzicijskih ekonomija, ova knjiga svojim sadržajem i načinom izlaganja s lakoćom prenosi i objašnjava i najzamršenije pojmove redovite na njegovim predavanjima dodiplomskim i poslijediplomskim studentima Harvarda i MIT-a (čemu je pisac ovih redaka i osobno svjedočio 1997/98), a za što je već nekoliko puta dobio nagradu.

Ante Babić